

1

2

S čim se spomladi ukvarja kozačji par

// Petra Vrh Vrezec

1: Kozča je ena največjih slovenskih sov, a kljub temu živi neopazno v zavetju skrivnostne gozdne tišine.
risba: Žarko Vrezec

2: Najstarejši in najmočnejši mladič je pričel radovedno opazovati okolico svojega doma skozi luknjo dupla. Verjetno bo kmalu skočil iz gnezda na najbližjo vejo.
foto: Borut Rubinič

Naredil se je mrak. V temnem gozdu je slišati doneče petje para sov kozač, ki se je spoznal šele lansko jesen. Mladi kozači sta po treh letih samotarskega sovjega življenja postali zreli za vzgojo svojih mladičev. Neizkušena samec in samica sta težko našla še nezaseden prostorček gozda, v katerem je bilo drevo in v njem primerna votlina za njuno gnezdo. V starem drevesu je duplo nastajalo dolga leta, ko je drevesna sredica počasi trohnela. Sedaj je votlina že dovolj prostorna in zavarovana pred dežjem, da sta si jo mlada sovja starša izbrala za svoj dom. Kljub svoji mladostni energiji jima je bilo naporno vso zimo in pomlad preganjati druge kozače stran od svojega doma, ki jih je ravno tako zamikalo drevesno domovanje.

Mladca, predvsem samec, sta morala že v večernem mraku začeti peti: »Vsiljivci hitro stran bežite, najin dom pr' mir pustite.« Če kakšen nepridiprav vendarle ni upošteval jasnega svarila, se je moral fantina s silo lotiti in mu naložiti par krepkih.

Končno, samica je v gnezdo legla dve beli jajci. Pričakujoča starša sta si želela imeti več mladičkov, a ni šlo. V letošnjem letu je bilo hrane namreč malo. Samica je z materinsko vnemo pričela greti že prvo zleženo jajce. Njen soprog ji je ta čas požrtvovalno nosil miške, voluharice, polhe, pa sem in tja kakšnega ptička in žuželko. Hrane je nalovil več, kot jo je potrebovala samica, saj sta morala delati zalogo tudi za pričakovane mladiče. Po slabem mesecu je počila lupina prvega jajca in izvalil se je prvovaljenec. Novopečena mama kozača je mladiča in jajce grela naprej in razkosavala hrano na majhne koščke, da se je malček lahko pridno redil in rasel. Čez dva dni je jajčno lupino predrl še drugi

3

mladič. Mama je še naprej grela svoja puhasta mladička in ju hranila. Oče je pridno lovil hrano za štiričlansko družino, sedaj ne samo ponoči, marveč tudi podnevi.

Po dveh tednih sta mladička lahko sama ogrevala svoji sovji telesci. Mami tako ni bilo več treba sedeti v duplu, ki je bilo neprijetno odišavljeno z mladičjimi izločki in hrano. Lahko je posedala na vejah sosednjih dreves in budno pazila, da ne bi k mladičema v duplo zašel kakšen nepovabljen gost, na primer kuna, lisica, divja mačka ali čudno bitje na dveh nogah, in jim kaj hudega storil. Tu in tam pa je priskočila na pomoč od lova utrujenemu soprogu.

Kozačja mladiča sta stara 30 dni. Najstarejši in najmočnejši je že pričel radovedno opazovati okolico svojega doma skozi luknjo dupla. V želji, da bi bil čim prej odrasel in podoben mami in očetu, je skočil iz gnezda na najbližjo vejo. »Kaj pa zdaj? Lačen je in ne more

več nazaj v gnezdo, saj s perutmi še ne more leteti.« Prične klicati mamico in očka. Mama ves čas samo opazuje poskus svojega mladička, da bi se osamosvojil, ga z nežnimi klici bodri in opreza za nevarnostjo. Oče pa čez čas le prinese miško sestradanemu prvorojencu. Čez nekaj dni tudi najmlajši preizkusi svoje peruti. Pristane na eni izmed vej in močno zamahuje s perutmi, da bi se obdržal na njej ...

Tako mladiča vsak dan preizkušata peruti, dokler nekega dne končno ne poretita. Oče bo letéča mladiča hranil še do začetka jeseni, ko bosta sama sposobna loviti hrano. Mama kozača pa tukaj zaključi letošnjo materinsko zgodbo. Od tega trenutka dalje mora poskrbeti zase. Izčrpana od dolgega posedanja v gnezdu in ob njem se mora ponovno najesti in zrediti, da bo naslednjo pomlad spet lahko vzredila nove mladiče. Kdo ve, mogoče pa bo prihajajoče leto bolj obilno z mišmi in bo lahko legla tri ali štiri jajca! •

3: Kozačjemu mladiču pravimo »gnezdomec dremavec«, saj je ob izvalitvi slep, nebogljen in še dolgo na pol v snu ostaja v gnezdu in čaka na starše s hrano.

risba: Žarko Vrezec